Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se
magnus.enzell@regeringskansliet.se

Datum: 2017-03-31
Vår referens: 2016/1796/2.12
Er referens: Fi2016/04228/EF

SMHI överlämnar delrapporten med förslag till hur sektorsövergripande insatser, baserade på bl.a. vidareutnyttjande av offentliga data, kan organiseras för att främja öppen innovation och datadriven innovation.

Delrapporten har tagits fram i samverkan med arrangerande myndigheter till Hack for Sweden 2017 (Lantmäteriet, Arbetsförmedlingen, Sveriges geologiska undersökning, Statistiska centralbyrån, Naturvårdsverket), eGovlab (Stockholm universitet), Tillväxtverket, Vinnova samt Riksarkivet.

Generaldirektör Rolf Brennerfelt har beslutat i detta ärende som beretts av Angela Yong och Marcus Flarup. Vid den slutliga handläggningen har Bodil Aarhus Andrae och Ilmar Karro deltagit.

Med vänlig hälsning

Rolf Brennerfelt
Generaldirektör

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 601 76 NORRKÖPING
Besöksadress Folkborgsvägen 17 Tel 011-495 80 00 Fax 011-495 80 01

SMHI
Anton Tamms väg 1 4 tr
194 34 UPPLANDS VÄSBY

SMHI
Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
211 20 MALMÖ

SMHI
Universitetsallén 32
851 71 SUNDSVALL

SMHI

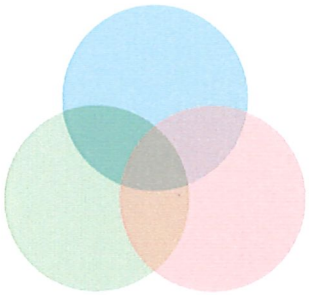

HACK FOR SWEDEN

Version 2.0

ett ekosystem för datadriven innovation

Innehållsförteckning

1 UPPDRAGET 1

2 SAMMANFATTNING 1

3 INLEDNING 1

4 HACK FOR SWEDEN 2.0 - ETT EKOSYSTEM FÖR DATADRIVEN INNOVATION 2

4.1 VÅR VISION 2
4.2 VÅRT FÖRSLAG - ETT EKOSYSTEM FÖR DATADRIVEN INNOVATION 3
4.2.1 Hack for Sweden - årligt hackathon 3
4.2.2 Etablering av en digital plattform för samhällsutmaningar 3
4.2.3 Stärkt nätverk för erfarenhetsutbyte 4
4.2.4 Återkommande evenemang 5
4.3 GENOMFÖRANDEPLAN OCH TIDSRAMAR 5
4.3.1 Förslag på samverkansaktörer i kommande program 5
4.3.2 Finansieringsbehov 7
4.3.3 Finansieringsform 7

5 BAKGRUND 8

5.1 KOPPLINGAR TILL PÅGÅENDE INITIATIV 8

1 Uppdraget

I regeringsbeslutet Fi2016/04288/EF fick SMHI uppdraget att senast den 1 april 2017, i samverkan med Riksarkivet, Vinnova och Tillväxtverket, lämna en delrapport med förslag till hur sektorsövergripande insatser baserat på bl.a. vidareutnyttjande av offentliga data bäst bör organiseras i framtiden i syfte att främja öppen innovation och datadriven innovation. En slutrapport för Hack for Sweden 2017 ska lämnas senast den 1 oktober.

2 Sammanfattning

SMHI har i samarbete med arrangerande myndigheter till Hack for Sweden 2017 (Lantmäteriet, Arbetsförmedlingen, Sveriges geologiska undersökning, Statistiska centralbyrån, Naturvårdsverket), eGovlab (Stockholm universitet), Tillväxtverket, Vinnova samt Riksarkivet tagit fram delrapporten och föreslår att regeringen ger Tillväxtverket uppdrag att i samverkan med berörda aktörer genomföra ett program i syfte att skapa värde med öppna data och datadriven innovation genom att förbättra matchningen mellan efterfrågan på och utbudet av öppna data. Programmet bör innehålla flera olika insatser såsom inrättandet av en digital plattform, ett stärkt nätverk för erfarenhetsutbyte, årligt Hack for Sweden och insatser för årligt återkommande evenemang. För att säkerställa ett framgångsrikt genomförande av programmet bör uppdragstiden minst vara tre (3) år, förslagsvis 2018-2020. För genomförande av programmet uppskattas resursbehovet under perioden att vara 21 miljoner kronor.

3 Inledning

Hack for Sweden är ett myndighetsinitierat och -organiserat hackathon (fotnot 1) på gräsrotsnivå som i mars 2017 genomfördes för fjärde året i rad. Uppgiften för de tävlande är att under 24 timmar skapa en ny lösning eller tjänst med myndigheternas s.k. öppna data (fotnot 2). Syftet har varit att få input om format och beskrivningar av data som användare behöver för att innovera tjänster, produkter och metoder för samhällsutveckling. Resultatet är mycket gott - myndigheternas arbete med öppna data har via det samarbete, kravställning och erfarenhetsutbyte som skett fått en rejäl skjuts framåt mot enhetligare format.

Exempelvis var deltagandet i Hack for Sweden 2016 för Transportstyrelsen en viktig faktor för utvecklingen av arbetet med öppna data på myndigheten. Till stor hjälp var att tjänsten Cykelranking vann Hack for Sweden specialpriset ”Bästa nytta för allmänheten 2016”. Tjänsten byggde på öppna data i form av bl.a. olycksfallsdata från Transportstyrelsen och vägnätsdata från Trafikverket och satte fokus på hur cykelvägnätet ser ut och var cykelolyckor inträffar. Tjänsten fick genomslag i media efter hackathonet där många intressanta perspektiv lyftes fram. Dels fick Transportstyrelsen tydligare syn på den praktiska nyttan av myndighetens roll i samhället som tillgängliggörare och förvaltare av viktig samhällsinformation, dels blev behovet och nyttan av att ha och bidra med fullständig data mer konkret uppenbart för alla inblandade parter. Inte minst för att en tjänst av detta slag ska kunna ge en så fullständig bild av verkligheten som möjligt. Resultatet från hackathonet användes sedan för att driva på arbetet med öppna data internt hos Transportstyrelsen. Andra nödvändiga förutsättningar för ett framgångsrikt arbete med öppna data är att det lyfts upp i myndighetens digitala agenda med en egen utvecklingsbudget och att arbetet med öppna data får en organisatorisk hemvist med

mandat och tid samt motivation och kompetens att kunna driva frågan verksamhetsövergripande.

Hack for Sweden är ett 24 timmars event som dock har svårt att tillvarata de embryo till innovationer och nya företag som skapats. Därför föreslås en innehållsmässig uppskalning och omformulering i en riskhanterad zon, enligt föreliggande förslag.

4 Hack for Sweden 2.0 - ett ekosystem för datadriven innovation

I regeringens program för Digitalt först - digitalisering av offentliga Sverige återfinns flera myndigheter som arrangerar Hack for Sweden som utvecklingsmyndigheter med regeringsuppdrag inom Smartare Företagande /Samhällsbyggande /Miljöinformation /Livsmedelskedja. Det föreslagna ekosystemet Hack for Sweden 2.0 kopplar tydligt till regeringsuppdragen, som innehållsligt har att bl.a. verka för öppen och datadriven innovation och involvera företag och medborgare. Flera av regeringen utsedda utvecklingsmyndigheter har funnits med som arrangörer av Hack for Sweden sedan starten 2014.

En förutsättning för innovation är tillgång till rätta datamängder. Riksarkivet, en nytillkommen myndighetspartner i Hack for Sweden, har ett regeringsuppdrag att förenkla vidareutnyttjandet av öppna data. Riksarkivet ska, i samverkan med Lantmäteriet, stimulera myndigheterna att publicera öppna data enligt gemensamma riktlinjer. Här ingår även förvaltning av webbplatsen oppnadata.se, samt att ansvara för vägledningen vidareutnyttjande.se som E-delegationen tagit fram.

Effekterna av att öppna data utnyttjas vidare är många:

- Kommersiella lösningar som använder öppna data direkt eller indirekt och därmed bidrar till tillväxt, sysselsättning (och dynamiska effekter genom ökade skatteintäkter).
- Öppna data som ger allmänheten insyn i offentliga verksamheter och därmed bidrar till transparens och en aktiv medborgardialog (delaktighet).
- Offentliga verksamheter som genom att publicera sina data underlättar öppen innovation och samverkan med både offentliga och privata aktörer. Effekten kan därmed både vara ökad effektivitet (att göra rätt saker) och ökad produktivitet (att göra saker rätt).
- Öppna data som bidrar till bildning och kultur som exempelvis kulturarvsdata eller Open Access.

4.1 Vision

Visionen är att skapa hållbar samhällsutveckling i samverkan med näringsliv, akademi och idéburna organisationer genom att utveckla ett myndighetsdrivet ekosystem för datadriven innovation, med nationell och internationell lyskraft.

4.2 Förslag - Ett ekosystem för datadriven innovation

Ett ekosystem innehållande olika initiativ och aktiviteter föreslås utvecklas. Syftet är tvådelad - dels skapa värde med öppna data och dels skapa möjligheter till och förutsättningar för datadriven innovation. Genom ekosystemet förbättras matchningen mellan efterfrågan på och utbudet av öppna data. Följande delar föreslås byggas upp:

1. Hack for Sweden - årligt hackathon
2. Etablering av en digital plattform för samhällsutmaningar
3. Stärkt nätverk för erfarenhetsutbyte
4. Återkommande evenemang

Utvecklingen bör ske iterativt och agilt/snabbfotat, så att omvärldsförändringar enkelt kan omsättas i form av nya aktiviteter och inlemmas i ekosystemet och därmed i de deltagande myndigheternas regeringsuppdrag såväl som i utveckling av ordinarie verksamhet. De olika föreslagna initiativen beskrivs närmare nedan.

4.2.1 Hack for Sweden - årligt hackathon

Erfarenheterna har visat att det återkommande evenemanget Hack for Sweden har bidragit till att öka kunskapen om myndigheternas data. Årets evenemang 2017 samlade dubbelt så många deltagare och myndigheter än tidigare år; över 200 tävlingsdeltagare i 60 lag, samt data från 30 myndigheter och organisationer. Dessutom utökades programmet med en specifik programpunkt för kunskaps- och erfarenhetsutbyte där ca 80 representanter utbytte erfarenheter. Utöver tävlingsdeltagarna deltog ca 130 myndighetsrepresentanter och gäster under de två dagarna.

Ett årligt stort evenemang är en bra metod för att fokusera uppmärksamheten mot de möjligheter som datadriven innovation ger och ett sätt för myndigheter att kraftsamla sitt arbete. Det är också viktigt för att marknadsföra och förvalta Hack for Sweden som varumärke som det under tidigare åren har byggts upp för.

För att göra det årliga Hack for Sweden hackathonet mer kostnadseffektivt föreslås att en extern arrangör anlitas för att planera och genomföra evenemanget efter kravställning från involverade myndigheter. Det är mycket viktigt att myndigheterna är aktiva både innan, under och efter evenemanget så att erfarenheter och förbättringar ständigt genomförs.

4.2.2 Etablering av en digital plattform för samhällsutmaningar

En digital plattform bör byggas upp för att underlätta för offentliga aktörer att synliggöra aktuella samhällsutmaningar och -problem och som har chans till mer hållbara lösningar om de löses i samverkan. Kan offentliga aktörers behov och samhällets utmaningar synliggöras blir det enklare för externa aktörer (företag, organisationer, individer) att bidra med lösningar på de identifierade utmaningarna.

Denna plattform skulle med fördel kunna kopplas samman, och vara en del av, den nationella dataportalen, dvs öppnadata.se. Interoperabilitet och harmonisering av information är en

grundförutsättning för sektorsövergripande insatser och öppnadata-portalen skapar en önskvärd övergripande interoperabilitet på en metadata nivå.

Inom ramen för plattformen bör olika typer av incitament för att uppmuntra externa aktörer att bidra med lösningar på samhällsutmaningar vara möjliga. Tänkbara metoder att undersöka är tex priser, innovationsupphandlingar, innovationspartnerskap (fotnot 3) och social impact bonds (fotnot 4). Plattformen kan därigenom bli ett sätt att koppla samman innovationsförmågan hos externa aktörer med offentlig sektor i allmänhet, och de utvecklingsmyndigheter som regeringen har utsett för att digitalisera vissa offentliga värdekedjor i synnerhet.

Efterfrågan på datamängder kan öka när kunskapen om offentlig sektors behov sprids bland aktörer som kan se ett kommersiellt intresse i att utveckla nya tjänster. Plattformen bör utvecklas som en zon där riskerna hanteras och experimenterande uppmuntras. Till stöd för myndigheterna bör tillhandahållaren av plattformen också kunna erbjuda coachning i hur utmaningar bör beskrivas för att säkerställa att aktörer förstår behoven som samhället och myndigheterna har, och uppmuntra aktörerna att leverera olika lösningar. Plattformen kan också ge förutsättningar för kommersialisering av nya lösningar. Ett exempel är Danmarks data.virk.dk där öppna data integreras för företagande. En möjlig samverkan med verksamt.se (fotnot 5) kan också testas.

Genom skapande av den digitala plattformen, som kan användas mellan hacken, introduceras en kontinuerlig innovationsprocess som iterativt utvidgas med nya initiativ och förbättringar för att tillvarata och vidareutveckla resultaten/koncepten från hacken mot finansiering och start-up initiativ.

4.2.3 Stärkt nätverk för erfarenhetsutbyte

Samverkan mellan myndigheter är central. Ett enhetligt sätt att arbeta med frågorna kan också innebära framtida kostnadsbesparingar för myndigheterna. Ett ökat vidareutnyttjande av myndigheternas data innebär också ökad öppenhet och insyn. Bättre förutsättningar ges för att utveckla nya tjänster, till nytta både för enskilda, företag och myndigheterna själva.

Genom Hack for Sweden har myndigheterna blivit allt bättre på att identifiera gemensamma utmaningar när det gäller att publicera data. Tävlingen har också skyndat på myndigheternas interna utveckling; hackathonet har skapat en drivkraft att publicera data, både mängdmässigt och kvalitetsmässigt. Det är värdefullt att fortsätta utveckla myndighetssamarbetet för att bidra till ökad tillgängliggörande av data med god kvalitet på ett öppet, enhetligt och kostnadseffektivt sätt. Eftersom utmaningsdriven innovation ännu inte används i någon större utsträckning bland myndigheterna finns ett betydande behov av erfarenhetsutbyte och samverkan.

Arbetet med att finna lösningar på samhällsutmaningarna behöver utgå från användarnas behov. Design- och utvecklingsprocesserna behöver ske iterativt. Olika former av deltagande design kan användas. Det är metoder för styrning av innovationsprocesser och innebär att idéer och koncept testas tidigt på/med användare genom prototyper som simulerar den tänkta tjänsten. På så vis minskas risken att tid och pengar kastas bort på utveckling av sådant som ingen vill ha.

Förståelsen av användarnas behov är därför centralt samt att bl.a. aktivt involvera användare i designprocessen.

4.2.4 Återkommande evenemang

Svagheten med Hack for Sweden är att arbetet i huvudsak fokuserats mot ett tillfälle, det årliga hackathonet. För att skapa en miljö där offentlig sektor kontinuerligt innoverar och publicerar data behövs flera återkommande aktiviteter. Det behövs också systematiska aktiviteter för att öka värdeskapande och skapa incitament för offentliga aktörer att publicera öppna data.

En aktivitets- och marknadsföringsplan bör utarbetas med flera evenemang av olika slag under året. Tänkbara aktiviteter skulle t.ex. kunna vara olika regionala och lokala evenemang, hacks för specifika tematiska områden, seminarier och kunskapsutbyten. En genomtänkt plan för aktiviteter och marknadsföring skulle också bidra till att öka intresset hos olika externa aktörer för att tillsammans med offentliga aktörer lösa samhällsutmaningar.

4.3 Genomförandeplan och tidsramar

För att uppnå målet att öka den offentliga sektorns innovationskraft behövs ett långsiktigt arbete. Regeringen bör därför ge Tillväxtverket uppdrag att genomföra ett program med den inriktning som anges ovan. För att säkerställa ett framgångsrikt genomförande av programmet bör uppdragstiden vara minst tre (3) år, förslagsvis 2018-2020. Fastän Hack for Sweden har genomförts under fyra år har formerna för samverkan i den typ av program som föreslås ovan inte prövats. Det finns därför ett behov av att utveckla den digitala plattformen, skapa system för att stödja myndigheternas arbete med utmaningsdriven innovation och former för extern samverkan och marknadsföring utifrån ett flerårs perspektiv. Ett tydligt och långsiktigt uppdrag ger stabilitet i myndigheternas samverkan kring tillgängliggörande och vidareutnyttjande av data och bör därför kunna säkerställa ökad innovation baserad på data.

Vikten av kontinuitet i det påbörjade myndighetsövergripande nätverkandet kan inte nog understrykas. Kontinuitet och deltagande från ingående myndigheter är viktigt och att nya myndigheter kontinuerligt inkluderas och engageras så att utväxlingen ökar.

4.3.1 Förslag på samverkansaktörer i kommande program

- **Sakmyndigheter**: Naturvårdsverket, Arbetsförmedlingen, SMHI, Lantmäteriet, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Statistiska centralbyrån (SCB) har drivit Hack for Sweden i fyra år och för kontinuitetens skull föreslås de att även fortsättningsvis ta en aktiv roll i det kommande program men då tillsammans med andra samverkansaktörer.

- **Vinnova** har samarbete och överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Upphandlingsmyndigheten, som inkluderar ökad öppenhet kring behov. Det finns även möjlighet för aktörer att söka stöd kring innovation i offentlig verksamhet. Det finns betydande erfarenhet från riktade satsningar på små och medelstora företag

och startups. Inom Datadrivna labb finns idag ett par offentliga aktörer som driver projekt med målet att etablera en mer datadriven och behovsmotiverad verksamhet; exempel är Lantmäteriet labb inom samhällsbyggprocessen och SGUs skogsdatalabb.

- **Tillväxtverket** bedriver en rad satsningar som är relevanta för programmet, bl.a. Startup-Sweden en bootcamp för snabbväxande digitala företag och samverkan kring utveckling av digitala tjänster till företag inom ramen för verksamt.se. Tillväxtverket är utvecklingsmyndighet med uppdrag att förenkla för företag med hjälp av digitalisering. Tillväxtverket är svensk partner i Nordic Innovation Accelerator där småföretag matchas samman med stora företag för att lösa olika utmaningar. Verket genomför ett digitaliseringslyft riktat mot små- och medelstora företag och har genom sina kontakter runt om i Sveriges alla regioner ett stort nätverk av aktörer från såväl offentlig som privat sektor och civilsamhället. Genom Nationella Regionalfondsprogrammet investerar myndigheten i sex samarbeten på nationell nivå mellan innovationsmiljöer i olika regioner. Dessa samarbeten är ett led i Tillväxtverkets arbete med Smart Specialisering. Innovationsmiljöerna ska skapa goda förutsättningar för små och medelstora företag inom hälsa, rymd och flygteknik, livsmedel, textilindustrin, offshore och life science.

- **Riksarkivet** har sedan den 1 juli år 2016 i uppdrag att främja arbetet med att tillgängliggöra information och öppna data från statliga myndigheter. Uppdraget innebär bl.a att Riksarkivet ska stimulera myndigheterna att publicera öppna data enligt gemensamma riktlinjer, förvalta och utveckla webbportalen öppnadata.se, förvalta webbhandledningen vidareunyttjande.se samt ge stöd till enskilda att hitta var i statsförvaltningen data finns.

4.3.2 Finansieringsbehov

En grov uppskattning av resursbehov under perioden är:

Aktivitet	**Omfattning**	**Uppskattade kostnad (ca.)**
Hack for Sweden	Årligt evenemang liknande det som genomfördes mars 2017. I det ingår omkostnader kopplade till t.ex. lokalhyra, mat, teknik (video/film/wifi), inramning	1.5–2.0 mnkr
Personal för genomförande av programmet	3-4 årsarbetskrafter för projektledning, kommunikation, processledning/coaching (få fram utmaningar till den digitala plattformen) för hela konceptet inklusive OH-kostnader.	4.5–6.0 mnkr
Etablering av en digital plattform, kommunikation, möteskostnader mm	Kostnaden varierar beroende på om någon existerande plattform kan vidareutvecklas eller inte	0.5-1.0 mnkr
Total uppskattad årlig kostnad för programmet: 6.5–9.0 mnkr		
Total uppskattad kostnad för ett treårigt program: 19.5–25.5 mnkr		

4.3.3 Nuvarande finansiering

För närvarande bidrar partnermyndigheter med 30 000 kr årligen för genomförandet av hackathonet. Arrangerande myndigheter bidrar med 20 000 kr. För genomförandet av 2017 års Hack for Sweden uppgick avgifterna totalt till 750 000 kr.

5 Bakgrund

Offentlig sektor kan inte ensamt möta alla samhällsutmaningar. Därför blir samverkan mellan olika samhällsaktörer allt viktigare. Sverige har också en mycket dynamisk och innovativ startup scen som i större utsträckning skulle kunna uppmuntras att bidra till att lösa samhällsutmaningar. Dessutom kan ett aktivt deltagande från företagen göra att kommersiella tjänster tas fram som kan ha exportpotential.

Ett av delmålen i regeringens strategi för en digitalt samverkande statsförvaltning är en öppnare förvaltning som stödjer innovation och tillväxt. Öppen innovation handlar om att den bästa kompetensen eller de bästa idéerna inte finns inom den egna organisationen. Öppna data är ett sätt att öppna upp innovationsprocessen och göra externa lösningar möjliga. Genom att fler datakällor görs tillgängliga ges externa aktörer såsom allmänhet, hackers, forskare, entreprenörer, företag och ideella organisationer möjlighet att skapa innovationer.

5.1 Kopplingar till pågående initiativ

Erfarenheter av den här typ av plattform finns såväl nationellt som internationellt. Ett kommunalt exempel är Helsingborg som driver www.truechallenge.se och Sveriges kommuner och landsting (SKL) har nyligen lanserat erfarenhetsutbytesplattformen www.deladigitalt.se. Andra offentliga initiativ är OpenLab, en samverkansplattform för att lösa samhällsutmaningar för Stockholms stad och som drivs av staden i samverkan med fyra högskolor, Stockholms läns landsting och Länsstyrelsen Stockholm. Dessutom finns olika datadrivna labb som finansieras av Vinnova. Internetstiftelsen driver www.datahotell.se, en tjänst där vem som helst kan publicera och beskriva data. Datahotell.se är dock inte en tjänst för utmaningsdriven innovation. Alla dessa är exempel på initiativ som på ett eller annat sätt skulle kunna knytas till plattformen.

Internationella exempel är USA:s http://challenge.gov som samlar en mängd offentliga aktörer, och Finlands http://industryhack.com som är ett näringslivsdrivet initiativ specifikt riktat mot industrin. Den brittiska innovationsorganisationen NESTA driver initiativet NESTA Challenge http://challengeprizecentre.org/.

Fotnötter:

1. Hackathon är en nybildning av orden "hackare" och "marathon".
2. Öppna data är digital information som är fritt tillgänglig och kan användas utan begränsningar vad gäller exempelvis upphovsrätt och utan kostnader.
3. Innovationspartnerskap är ett innovationsförfarande som ger möjligheter att använda innovation i den offentliga upphandlingen. Se Upphandlingsmyndighetens vägledning om innovationspartnerskap (http://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/dialog-och-innovation/innovation-i-upphandling/)
4. Definition av Social Impact Bonds : Social impact bonds (SIBs) are a new tool that can enable organisations to deliver outcomes contracts. They do this by giving them access to tailored project finance, along with additional management support from socially-minded (källa: https://data.gov.uk/sib_knowledge_box/). I Sverige har det ex testats av Norrköpings kommun http://www.norrkoping.se/organisation/ekonomi/social-investeringsfond/?sida=6

5. Verksamt.se är ett samarbete mellan flera myndigheter och samlar service och information från flera myndigheter på samma plats för att underlätta för de som driver, vill starta eller avveckla ett företag.